

1.03 Kratki znanstveni prispevek

UDK 930.25:639.2(497.472)"1918/1923"

Prejeto: 28. 1. 2013

Vinko Oblak

dipl. ing. ladijskega strojništva in dipl ekonomist, Grudnova 3, SI-6330 Piran
E-pošta: vinko.oblak@marinap.si

Piranska komuna in portoroški ribolovni rezervat v koncesijski pogodbi iz leta 1918

IZVLEČEK

V prispevku je predstavljen prevod pogodbe, ki je urejala pravice in obveznosti Občine Piran in zakupnika ribolovnih pravic v Občinskem ribolovnem rezervatu v obdobju 1918 do 1923. S kritičnim pogledom je analiziran vsebinski del pogodbe in primerjan z današnjimi okoliščinami. Prispevek sklene nekaj zaključnih misli avtorja.

KLJUČNE BESEDE

Ciplji, ribolovni rezervat, morsko ribištvo, oddaja pravic do ribolova, trata, piranski ribiči

ABSTRACT

MUNICIPALITY OF PIRAN AND MUNICIPAL FISHERY RESERVE OF POROTROŽ IN THE CONCESSION CONTRACT OF 1918

The article presents the translation of a contract in the Slovenian language in which the Municipality of Piran grants fishing rights to the contractor under specific conditions. The contract prescribes legal aspects of rights and obligations of both contractors concerning rental of municipal fishery reserve for the period 1918 to 1923. The contents of the contract are critically analysed and compared with today's circumstances. The article concludes with some author's final thoughts.

KEY WORDS

Mullet (Mugil), fishery reserve, sea fishing, granting of fishing rights, seine net, Piran's fishermen

Uvodne misli

Raziskave v zvezi s tradicionalnim ulovom cip-ljev v Piranskem občinskem ribolovnem rezervatu¹ so avtorja privedle do številnih informacij in zanimivih virov. V nadaljevanju predstavlja prevod overjene kopije izvirnika pogodbe, sklenjene leta 1918, ki je urejala pogodbene odnose pri oddaji pravic do ribolova v občinskem ribolovnem rezervatu, in avtorjev kritičen pogled na njeno vsebino.

Prevajanje pogodbe je bilo zahtevno, vsebine so kompleksne, saj obdelujejo specifično ribiško tematiko. Pogodba vsebuje kar nekaj informacij, ki so krajevna posebnost tako okolja kot prebivalstva – s poudarkom na piranskih ribičih. Gotovo je, da bi bilo brez temeljnega znanja – poznavanja ribišta in njegovih lokalnih specifičnih uzanc, pomorstva, morskih toponimov ribolovnega rezervata, italijanskega jezika in piranskega dialekta veliko težje prevesti pogodbo.

Da bi bolje razumeli pomembnost pogodbe, je treba osvetliti nekaj dejstev iz zgodovine območja, kot tudi osnovne vsebine, ki so neposredno ali posredno povezane z urejanjem pogodbenih odnosov za oddajo v zakup ribolovnih rezervatov v piranski komuni. Bogati viri o zgodovini Pirana, ribišta, ribolova in ribolovnih rezervatih na območju občine Piran so shranjeni v piranskem mestnem arhivu. Raziskovalci v svojih delih navajajo podatke o zelo starih zapisih v zvezi z ribolovom. Lahko sklepamo, da je bilo ribištvo pomembna gospodarska panoga tudi na obravnavanem območju, saj je s prispevki v obliki daca od prodaje rib in prihodka od zakupa lovišč pomembno prispevala k polnjenju blagajne piranske komune. Ribolov je bil gotovo pomemben tudi zaradi zagotavljanja hrane prebivalstvu, saj je bila oskrba s hrano težavna, vendar pomembna za vsako naselje posebej. Tudi ribe so imele kot prehrabeni artikel pomembno vlogo. Piranski zaliv² je bil že v davniini objekt prvorazredne pomembnosti za oskrbo Pirana z ribo. Bil je tudi zelo donosen vir prihodkov piranske komune.

Najstarejši poznani in večkrat omenjeni zapis³ o ribolovnem rezervatu v Sečoveljskem zalivu je iz leta 1173. Tedanji oglejski patriarh Ulrik II. (*Wolricus*) je daroval Belinski opatiji celotno območje Pirana skupaj z lovišči rib v Sečoveljskem zalivu. Zapisa iz leta 1290⁴ pa že omenjata zakup sečoveljskih voda. Miroslav Pahor navaja podatek, da je piranska komuna v preteklosti oddajala v zakup kar štiri ribolovne rezervate: »Občina je imela štiri ribolovne rezervate oziroma lovišča, katera je letno oddajala v zakup. (Če ni bilo mogoče dobiti zakupnika, sta ribji ulov vodila nadzornika ribištva). Največji rezervat se je razprostiral ob zunanjem nasipu sečoveljskih solin in ob Kraški obali do starega kamnoloma Kanegra. Ta rezervat je bil med vsemi najbogatejši. Drugi je potekal ob zunanjem nasipu solin v Fazanu od rta Seča do rta Sv. Lovrenca v Portorožu. Tretji je bil v Strunjanskem zalivu ob zunanjem nasipu solin in v majhnem še obstoječem zatoku ob solinah. Tega rezervata viri skoraj ne omenjajo. Kaže, da ni bil donosen in da je bil prost za vsakogar. Četrty rezervat je bil ob sami obali mesta Pirana, os rta Pusterla na severu okoli Punte do rta Mogorona na jugu, kjer je danes manjši pomol zunanjega pristanišča in kjer je bil včasih tako imenovani pomol menihov.«⁵

Piranski statuti so predpisovali, kako se bo izvajal ribolov in kako se bodo prodajale ribe, ujeete v ribolovnem rezervatu, prav tako tudi način oddajanja ribolovnih lovišč v zakup. Malo je srednjeveških statutih vzhodne jadranske obale, ki bi namenili tolikšno število predpisov ribolovnemu območju, kot jih piranski. Opisano izpostavlja veliko pomembnost ribolovnih rezervatov za piransko komuno v večstoletnem obdobju. Območje Sečoveljskega rezervata je bilo še do nedavnega opisovano kot najpomembnejši zaliv za sezonsko zapiranje in lov cipljev v Istri in morda na celi vzhodni obali Jadranskega morja. V času, ko se začne zimska sezonska migracija cipljev, se ti množično pojavijo v Piranskem zalivu običajno najprej na južni, kasneje pa tudi na severni strani. Priznani strokovnjak zgodovine ribištva Josip Basioli je tako opisal rezervat cipljev v Sečovljah: »... ribolovni rezervat Sečovlje – pri Piranu je bil v preteklosti in je še danes najmočnejše sezonsko lovišče cipljev na vzhodnem Jadranu ... «.⁶ »Na najsevernejšem delu istrskega polotoka se nahaja Sečoveljski zaliv, ki je bil nekoč in je še danes področje z največjo sezonsko koncentracijo cipljev ... iz reke Dragonje in velikega dela solin v morje naplavljenega organske snovi zagotavljajo prehrano številnim ribam...«.⁷

¹ Piranski občinski ribolovni rezervat – v pogodbi imenovan »*Peschiera comunale*« tudi »*Peschiera*«. Izraz je bil v rabi v obdobju, ko je Občina Piran še obvladovala občinski ribolovni rezervat. Ta se je nahajal znotraj navidezne črte med svetilnikom na rtu Bernardin (»*Fanale di San Bernardino*«) in opušenim kamnolomom na obali Kanegra. Od te navidezne meje je segal v smeri proti vzhodu vse do solin. Med ribiči in lokalnim prebivalstvom je bil poznan kot »*Peschiera Comunale di Pirano*«, »*Peschiera Comunale*«, »*Peschiera*« in »*Peškera*«. Danes je imenovan kot »*Portoroški ribolovni rezervat*«. Pravice do ulova sedaj podeljuje Ministrstvo za kmetijstvo in okolje.

² Piranski zaliv je bil v preteklosti imenovan tudi: »*Largon*« (zemljevid Pietro Coppo 1525), »*Golfo Largon*« (zemljevid Ortellius Abraham, 1573), »*Golfo Largon*« (zemljevid Giacomo Cantelli, 1686), »*Golfo di Largon*« (zemljevid Vincenzo Maria Coronelli, 1692), »*Golfo Largon*« (zemljevid Robert De Vaugondy, 1777) ... (Lago, *Imago Adriae*, str. 38, 52, 81, 89, 156).

³ Rožac in Pucer, *Piranske pergamentne listine*, I. del, str. 16 in 17.

⁴ Mihelič, *Neagrarno gospodarstvo Pirana*, str. 33.

⁵ Pahor, *Socialni boji*, str. 60.

⁶ Basioli, *Ribarstvo na Jadranu*, str. 44.

⁷ Prav tam, str. 53.

Slika 1: Ulov cipljev pri portoroškem pomolu med letoma 1970 in 1975 (foto: Radovan Čok).

Naravne danosti Portoroškega ribolovnega rezervata, kjer globina morja v zunanjem delu ribolovnega rezervata ne presega 15 metrov, v notranjem delu pa se giblje od enega do osmih metrov, ter ravno, peščeno in ponekod muljasto dno, bogato z vegetacijo, nudi ribi dobre bivalne pogoje, ribičem pa omogoča ugodno izvedbo ulova.

Naravne značilnosti v veliki meri prispevajo k temu, da se ribje jate zadržujejo v Piranskem zalivu. Koncentracija rib se v času sezonske migracije poveča, hladna voda pa pripomore k temu, da se ribe združijo v večje jate. Ribolovni rezervat je zaradi oblike in dimenzij mogoče tudi dobro nadzorovati. Prav ciplji so izredno številni in izstopajo zaradi izredno velikih količin. Ribiči so zato opravili najprej veliki in nato še enega ali več manjših ulovov.

Pri velikem ulovu so ribiči običajno zajeli večjo količino cipljev. Jato sestavljajo dve do tri vrste cipljev.⁸ Najpogosteje so to blatar (*Mugil Capito*), zlatec (*Mugil Auratus*) in dolgin (*Mugil Saliens*), sestava jate (deleži posameznih vrst) pa se iz leta v leto spreminja. Zmotno je mnenje nepoznavalcev, da obstaja in se lovi le ena zvrst cipljev. Veliki ulov cipljev se zgodi skoraj vsako leto konec januarja ali v februarju. V kolikor je bil veliki ulov uspešen, so temu sledili ostali manjši, a nič manj pomembni

ulovi. Poleg omenjenih treh vrst cipljev so v preteklosti bolj izdatno in posebej lovili še volpine (*Mugil Cephalus*) in brancine (*Dicentrarchus Labrax*), kasneje tudi orade (*Sparus Auratus*), mormore (*Lithognathus Mormyrus*), špare (*Diplodus Annularis*) in druge. Ne le ulov cipljev, pač pa seštevek vseh ulovov je tisto, kar šteje, ko ocenjujemo pomembnost ribolovnega rezervata.

V času, ko se je približeval dan velikega ulova, je bilo med ribiči napeto in tudi celotno mesto je bilo v pričakovanju »velikega dogodka«. Veliki ulov cipljev je bil praznik za vse prebivalce Piranske občine. Pri ulovu je pomagalo kar nekaj krajanov, ki sicer niso bili poklicni ribiči. Vsi so bili za pomoč nagajeni z več kilogrami cipljev. Na dan ulova je dobesedno cel Piran dišal po ribi in to ne le prvi dan.

Ciplji se zadržujejo na velikih površinah v Piranskem zalivu in so bolj ali manj oddaljeni od obale. Za zapiranje in izlov cipljev se je uporabljala velika mreža (obalna potegalka), imenovana trata.⁹ V dolžino je merila do dva tisoč metrov (razpoložljivi ustni in pisni viri navajajo različne dolžine). Pri izlovu je sodelovalo od 15 do 50 čolnov, na katere so privzdignili zgornji del mreže, imenovan »lima od šura«,¹⁰ in na ta način ustvarili tudi nadvodno

⁸ Ciplj je splošno poimenovanje za vrsto bele ribe, ki spada v razred rib kostnic. V Zgornjem Jadranu domuje le pet, med seboj zelo podobnih vrst cipljev ali po domače »šjevolov, cevolov, sevolov« ...: glavač ali volpina (*Mugil cephalus*), potnik ali božega (*Mugil chelo*), blatar (*Mugil capito*), zlatec (*Mugil auratus*) in dolgin (*Mugil saliens*).

⁹ »Trata« je ribolovno orodje, enoslojna (enojna) mreža, imenovana tudi obalna potegalka.

¹⁰ »Lima od šura« ali »plutnjača« je vrv, na katero so v enakomernih razmikih nameščeni plovci in na katero je prišit zgornji del mreže. Mreži zagotavljajo plovci toliko vzgona, da se razpre do morske gladine.

prepreko, ki je ujeti ciplji niso mogli preskočiti in se tako rešiti ujetništva. Ribiči so nadzorovali in varovali ciplje v času, ko so se pojavili v zalivu. Čakali so primeren trenutek za izvedbo obkroževanja v jato zbranih cipljev. Zapiranje cipljev na dan velikega ulova so izvedli tako, da so iz dveh bark, na katerih je bila naložena trata, v morje okoli jate položili mrežo tako, da je obkročila jato in z obema krakoma segala do obale. Uspešno izvedeno obkroževanje cipljev se je nadaljevalo z zoževanjem in stiskanjem mreže k obali. Na brežini je okoli dva ducata »tiradorjev«¹¹ nadzorovano vleklo (potegovalo) mrežo k obali skupaj s čolni in obkoljeno ribo. To je bila dolgotrajna in občutljiva faza ulova. Na obalo izvlečena mreža je ciplje skoncentrirala v maso. Ujete ciplje so za tem ročno natovorili v čolne in jih odpeljali v pristanišče Piran. Sledilo je raztovarjanje, pranje, tehtanje, prodaja in razvoz na ribji trg. Z ujetimi ciplji so tradicionalno trgovali tudi trgovci iz bližnjega Trsta. V zimskih mesecih se ciplji prečistijo, zato so slastni. Še posebej čislani so tradicionalno tisti iz Portoroškega zaliva in jih ni težko prodati.

V nadaljevanju obravnavana pogodba¹² obsega osem listov, tekst je enostransko tipkan z nekaj manjšimi popravki in čitljiv. Pogodba vsebuje sedemnajst členov, ki podrobno določajo pogodbeni odnos med pogodbenikoma. Na hrbtni strani zadnjega lista je natisnjen protokolarni žig v nemškem jeziku, saj je pogodba sklenjena v času avstro-ogrške oblasti. V pogodbi so kot plačilno sredstvo navedene krone. Pogodba opredeljuje dolgoročni zakup ribolovnih pravic in je v celoti napisana v italijanskem jeziku. Vsebuje tudi prilogo – skico, ki prikazuje območje »Teritorialnih voda piranske komunee«. V skici je označeno tudi območje ribolovnega rezervata.

POGODBA O ODDAJI PRAVIC DO ULOVA V OBČINSKEM RIBOLOVNEM REZERVATU, za obdobje od 30. junija 1918 do 29. junija 1923

Na osnovi objavljenega javnega poziva za izbor najboljšega ponudnika za oddajo ribolovnih pravic v Občinskem ribolovnem rezervatu za določen čas je bil opravljen izbor med prijavljenimi ponudniki. Dne 24. marca 1918 je bil kot najboljši izbran ponudnik »Commissione Luogotenenziale di approv-

vigionamento in Trieste«.¹³ Občina Piran s to pogodbo sklepa poslovno razmerje in oddaja v zakup pravico do ulova v občinskem ribolovnem rezervatu.

Prvič.

Ta pogodba se nanaša na območje občinskega ribolovnega rezervata, ki obsega morsko površino znotraj navidezne mejne črte od svetilnika na rtu Sv. Bernardin in na drugi strani do Kanegre (»Canegra«), vzdolž obale »Carse«,¹⁴ vključujoč celotni tok reke Dragonje.

Drugič.

Občina podeljuje pogodbeniku ekskluzivno pravico do ribolova na območju opisanega ribolovnega rezervata, vendar s sledečimi omejitvami:

a. ribolov v reki Dragonji je mogoč vsako leto samo v obdobju od 1. novembra do 30. aprila;

b. zakupnik rezervata ali v njegovem imenu kdo drug ne sme nikoli in v nobenem primeru v rezervatu izvajati ribolova s »tartano«¹⁵ ali na drug podoben način;

c. občanom Pirana¹⁶ je dovoljeno izvajati ribolov z ribiško vrvice s trnki in s »puščo«¹⁷ znotraj mej ribolovnega rezervata, ki je razdeljen na dva dela:

linija, ki deli ribolovni rezervat na dva dela – predstavlja navidezno črto med skladiščem soli št. 12 – skladišče s kritino iz desk¹⁸ in lokacijo »Punta Lastron«,¹⁹ na obali Piranskega Krasa in sicer:

13 »Commissione Luogotenenziale di approvvigionamento in Trieste« je bila pogodbenik – najemnik ribolovnega rezervata. Iz meni dostopnih virov nisem uspel pridobiti več podatkov o tej ustanovi.

14 »Carse« ali Piranski Kras se imenuje pobočje hriba nad južnim bregom reke Dragonje, ki se razteza proti Savudriji. Danes je to ozemlje pod nadzorom Republike Hrvaške.

15 »Tartana« je vrsta ribolovnega orodja – mreža vlečnica, ki jo vleče eno samo ribiško plovilo. Barka ima čez krmo in premec nameščen lesen drog, v piranskem dialektu imenovan »sponter«. Drogova služita temu, da razpreta vlečno mrežo dovolj široko, da omogočita njeno delovanje.

16 V pogodbi so občani Pirana imenovani »comunisti« – tisti iz piranske komunee.

17 V piranskem dialektu je »puscia« način lova glavonožcev (hobotnic, sip in kalamarov) z uporabo ribiške vrvice, na katero je navezana umetna vaba. To je star način ribolova z uporabo umetne vabe, ki si jo posamezen ribič običajno sam izdelava v skladu s svojim prepričanjem in izkušnjami. Sestavljen je iz zašpicene lesene prožne trske (običajno bambus), na katero se natakne riba, ki služi kot vaba. Na eni strani je pritrjena nabodna krona, sestavljena iz večjega števila bucik ali trnkov, na katero se ujame glavonožec. Posebnost tega sistema ribolova je, da se umetno vabo običajno vleče za barko.

18 Tega skladišča soli ni več. Postavljeno je bilo v nadaljevanju danes še stoječega skladišča »Magazzino Grande« v smeri proti Portorožu. Med obema objektoma je bil manjši pristan za eno do dve plovili. Sklepamo, da je bilo porušeno okoli leta 1925. V pogodbi je ta objekt imenovan »magazzino del sale Nro. 12 (tettoia di tavole)« (glej slika št. 7).

19 »Punta Lastron« tudi »Lastrone« je rtič znotraj Portoroškega ribolovnega rezervata na Piranskem Krasu (»Carse«), južno od izliva reke Dragonje, danes ozemlje pod nadzorom Republike Hrvaške (glej slika št. 8).

11 »Tiradorji« so skupina pomočnikov ribičev, ki vlečejo ali bolje potegujejo mrežo trato k obali in na kopno. Običajno so to bili okoliški kmetje in krajani. Skupaj jih je bilo od 30 do 50, razdeljeni so bili v dve skupini.

12 PAK, Enota v Piranu, šk. 69, fond Občine Piran za leto 1923. *CONTRATTO DI APPALTO DELLA PESCHIERA COMUNALE Per l'epoca da 30. Giugno 1918 al 29. Giugno 1923.*

- zunaj te črte (gledano proti odprtemu morju oz. proti zahodu) se ribolov lahko izvaja celo leto
- znotraj črte samo v času od 1. maja do 15. septembra vsako leto.

Glej priloženo situacijsko skico.²⁰ (slika 6)

Tretjič.

Zakupnik nima v nobenem trenutku pravice terjati izjemo ali se pritoževati zaradi omejevanja proste plovbe znotraj mej območja ribolovnega rezervata. Pogodbenik se zavezuje pri izvajanju svoje ribolovne dejavnosti spoštovati vso veljavno in bodočo ribiško zakonodajo.

Četrtrič.

V primeru, da se v času veljavnosti pogodbe izvajajo izkopavanja na območju Sečoveljskih solin ali solin Fazan, pogodbenik lahko le zahteva, da se izkopani material odlaga na dogovorjene lokacije kot usklajeno v kupoprodajni pogodbi, sklenjeni ob prodaji solin:

- a. ali v morje daleč od obale v globino, ki ni nižja od 15m
- b. ali vzdolž solinskih nasipov na lokaciji solin Fazan²¹
- c. ali končno na južni strani zaliva vzdolž obale na lokaciji, imenovani »Punta Brusada«.²²

Petič.

Pogodbenik ne bo smel predlagati izjem v primeru potrebe izgradnje pomolov ali drugih konstrukcij na obalnem območju znotraj ribolovnega rezervata za potrebe plovbe ali industrije. Ostaja dogovorjeno tudi, da občina ne prevzema nobene odgovornosti do zakupnika za primer škode, ki bi imela za posledico slabši ulov in bi nastala posledično vsled zapovedi ali aktivnosti vojaških oblasti zaradi vojne ali kot posledica vojnih dogodkov. Za slednje lahko pogodbenik uveljavlja svoje odškodninske zahteve le do države in nikoli do občine.

Šestič.

V kolikor bi občina v pogodbenem roku želela znotraj ribolovnega rezervata izvajati dela, ki bi izboljšala kakovost rezervata, pogodbenik nima pravice do pritožbe. Lahko pa zahteva, da se tovrstna dela na osnovi ocene strokovnjakov izvajajo v času, ki ne bo škodoval izvajanju ribolovne dejavnosti.

Širjenju solnih polj v »morje« se mora občina upreti z vsemi mogočimi legalnimi sredstvi. Izjema so že dogovorjena dela ureditve solinskega visokomorskega nasipa, ki se vije od izliva na lokaciji »Fiume di Sezza«²³ do izliva reke Dragonje.

Sedmič.

Zakupnik prevzema obveznost negovati ribolovni rezervat v soglasju in s privolitvijo občine tako, da bo vse v najboljšem možnem redu ter ustrezno in v skladu z izsledki nadzora regijskega ribiškega inšpektorata. Razen če se pogodbenika nista posebej dogovorila, ostaja določeno, da ob izteku veljavnosti pogodbe zakupnik nima pravice do nadomestila za izvedbo kakršnih koli izboljšav v ribolovnem rezervatu.

Osmič.

Zakupnik je dolžan v celotnem obdobju, za katero je sklenjena ta pogodba kot tudi pozneje v primeru, da bi bila podaljšana, oskrbovati z ulovljeno ribo v celotnem obdobju, ulovljeno na kakršen koli način, kjer sardoni niso izključeni, najprej ribji trg v Piranu. V Piranu mora prodati tolikšno količino rib, da bodo potešene potrebe Pirančanov. Zakupnik lahko izvozi iz piranske občine le presežni del ulova. Cena tako prodane ribe ne sme nikoli presežati maloprodajnih cen v Tržaški ribarnici.

Občina si pridržuje pravico, da po lastni presoji za primer potrebe za zagotavljanje boljše krajevne oskrbe občasno pri posameznem ulovu zakupnika odveže od obveznosti prodaje najprej Pirančanom. V takih primerih ima občina predkupno pravico in lahko odkupi od zakupnika količino rib, v kolikor oceni za potrebno za lokalno oskrbo. Tako odkupljeno ribo se občina zavezuje prodati meščanom izključno v prodaji na drobno in nikakor ne sme tega odkupa ulova nameniti veleprodaji, izvozu ali soljenju.

Zakupnik ima pravico izvajati nadzor nad potekom prodaje na drobno kot tudi kasnejšo nedovoljeno nadaljnje trgovanje že odkupljene ribe iz prodaje na drobno.

Občina bo določala količino ribe pri posameznih odkupih pristo in po lastnih merilih.

Odkupljeno ribo bo občina plačala po srednji veleprodajni ceni, ki bo dosežena pri ostalih prodajah. V kolikor ne bo drugih veleprodajnih poslov, pa na osnovi srednjih cen v prodaji na drobno v Tržaški ribarnici. V tem primeru bo Občina deležna 10% popusta za pokritje stroškov prodaje.

V primeru, da pogodbenika ne bi mogla sporazumno doseči cene, bo to dokončno storilo za to pristojno sodišče skladno z zakonodajo.

²⁰ Priloga k pogodbi »Acque territoriali di Pirano« je situacijska skica občinskih vod piranske komune in ribolovnega rezervata v letu 1918 (glej slika št. 6).

²¹ Soline Fazan so bile umeščene med današnjim avtokampom Lucija na jugu in do ovinka pod Hotelom Metropol na severu. Danes na tem območju obratuje Marina Portorož.

²² »Punta brusada« je rtič znotraj Portoroškega ribolovnega rezervata na Piranskem Krasu, nedaleč od izliva reke Dragonje, vendar bližje Kanegri. Danes je ozemlje pod nadzorom Republike Hrvaške.

²³ »Fiume di Sezza«, nekoč »Fiume di San Bartolomeo«, »Libador di Lera« in »Canale di San Bortolo«, danes imenovan Kanal sv. Jerneja.

Slika 2: Pretovarjanje ulovljenih cipljev na piranskem pomolu v letih 1975/80 (foto: Jaka Jeraša).

Zakupnik je dolžan odkupljeno ribo predati občini na piranskem pomolu. Transport ribe gre na skrb in strošek zakupnika. Zato, da bo občini omogočeno takojšnje izvajanje pravice odkupa, mora zakupnik:

a. pri večjih ulovih, izvedenih z mrežo tipa »trata«, pravočasno obvestiti Občino o ulovu. Občina bo napotila na mesto ulova svoje predstavnike, zadolžene za določitev količine in uskladišev cene odkupa ulovljene ribe,

b. pri manjših ulovih, izvedenih z mrežami tipa »cerberai«²⁴ ali na drug način, pa ves ulov pripeljati v piransko пристanišče, kjer bodo predstavniki občine določili količine in uskladili cene odkupa ulovljene ribe.

Devetič.

Morebitni nadzor ribolovnega rezervata bodo izvajali zapriseženi čuvaji na strošek zakupnika, na katerega se prenašajo vse občinske pravice, ki se nanašajo na ovadbe v zvezi s prekrški, oškodovanji in okoriščanji vseh vrst.

Desetič.

V primeru pojava prekrškov in podobno ima občina le dolžnost nudenja potrebne pomoči zakupniku pri kompetentnih sodnih ustanovah. Občina ne prevzema nikakršne odgovornosti ali obvez s tem v zvezi.

Enajstič.

Za vso ulovljeno ribo, ki jo bo zakupnik ali kdo drug v njegovem imenu prodal, bo oproščen plačila davka za uporabo površine, mize in tehtnice v ribarnici.

Dvanajstič.

Ta pogodba se sklepa za obdobje pet let in prične teči od **30. junija 1918 do 29. junija 1923**. V primeru, da nobena od pogodbenih strani eno leto pred iztekom pogodbe te ne odpove, se šteje za tiho podaljšanje pogodbe za naslednje petletno obdobje pod enakimi pogoji.

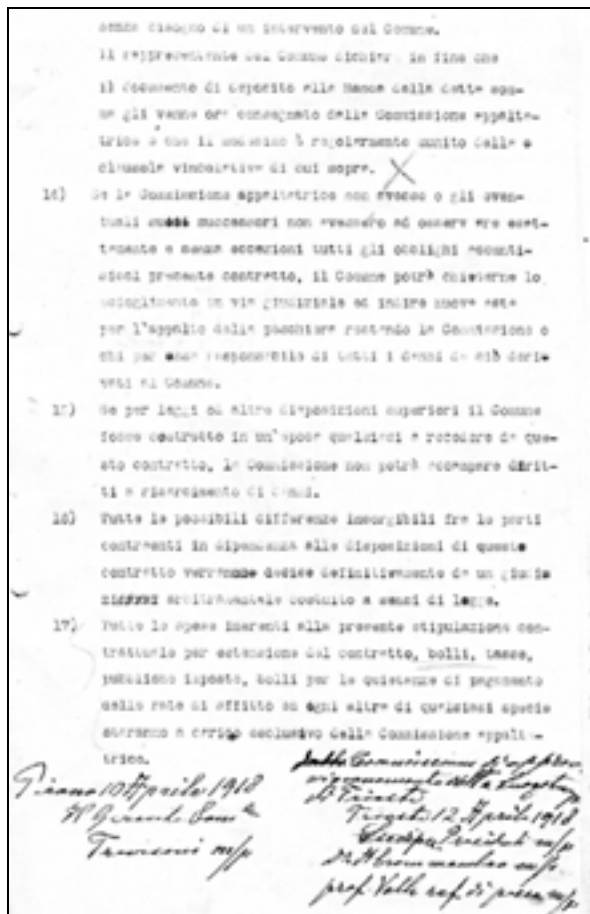
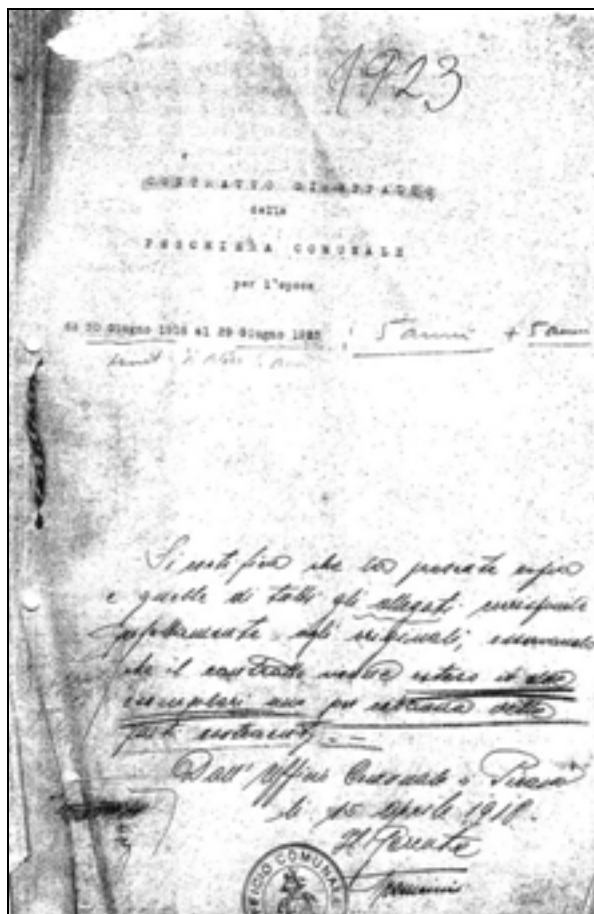
Trinajstič.

Letno nadomestilo za zakup ribolovnih pravic, ki ga mora pogodbenik plačati občini v času trajanja pogodbe, znaša 18.040 kron, ter dodatnih 5% tega zneska v korist piranske farne cerkve, kar skupaj **letno zneske 18.942 kron**.

Ta znesek mora biti občini plačan v vnaprejšnjih mesečnih obrokih v višini 1.578,50 kron/obrok. Prvi obrok zapade v plačilo 30. junija 1918, zapadlost ostalih obrokov je 30. vsak sledeči mesec. Zadnji obrok zapade v plačilo 30. maja 1923.

Zaradi boljšega zagotavljanja rednih mesečnih prihodkov nadomestila za oddane ribolovne pravice, še posebej pa zaradi zavarovanja v primeru prenehanja obratovanja zakupnika pred iztekom pogodbe in nastopa druge pravne ustanove ali zasebnika, je zakupnik že položil depozit v višini 94.710 kron pri Tržaški Komercialni Banki za petletno pogodbeno obdobje. Nad celotnim zneskom ima razpolagalno pravico Občina Piran.

²⁴ »Cerberai« tudi »serberai« je ribolovno orodje, vrsta trislojne stoječe mreže. Mreža je bila izdelana v različnih variantah z različnimi dimenzijami mrežnih oces in različnih višin. Mreže so bile zasnovane skladno z namenom in pogoji okolja, v katerem so bile v rabi.

Slika 3a, b: Pogodba o zakupu lovišča (PAK, Enota v Piranu, šk. 69, fond Občine Piran za leto 1923).

Brez pisne avtorizacije Občine Piran nihče ne more razpolagati in dvigovati teh denarnih sredstev. Po dogovoru bo Tržaška Komerčna Banka brez posebne avtorizacije Občine Piran kakor tudi pogodbenika Commissione Luogotenenziale di approvvigionamento in Trieste nakazala Občini Piran 30. vsak mesec začeni s 30. junijem 1918 vse do 30. maja 1923 dogovorjene zapadle mesečne obroke za zakup ribolovnega rezervata v znesku 1578,50 kron/obrok.

Ostaja dogovorjeno, da z obrestmi, ki bodo nastale kot posledica tega bančnega depozita, prosto razpolaga zakupnik in mu bodo izplačane brez kakršnega koli soglasja Občine Piran.

Predstavnik Občine Piran na koncu izjavlja, da mu je sedaj ob podpisu pogodbe bil predan s strani zakupnika dokument o bančnem pologu na dogovorjeni znesek s pripisano klavzulo o razpolagalni pravici Občine Piran, kot že zgoraj opisano.

Štirinajstič.

V primeru, da zakupnik ali njegovi morebitni nasledniki ne bi brez izjeme natančno izpolnjevali vseh v pogodbi sprejetih pogojev, lahko Občina zahteva sodno razveljavitev sklenjene pogodbe in objavi nov razpis za izbor najboljšega ponudnika za oddajo ribolovnih

pravic občinskega ribolovnega rezervata. Zakupnik ali njegovi predstavniki so v tem primeru odgovorni za vso škodo, ki bi zaradi tega nastala občini.

Petnajstič.

V primeru, da bi bila Občina zaradi zakonov ali drugih višjih predpisov prisiljena kadarkoli odstopiti od sklenjene pogodbe, zakupnik ni upravičen do odškodnine.

Šestnajstič.

O vseh morebitnih nesoglasjih med pogodbenikoma, izhajajoč iz te pogodbe, bo dokončno odločeno s sodbo in v skladu z zakonom.

Sedemnajstič.

Vsi stroški, nastali v zvezi s to pogodbo, podaljšanje pogodbe, koleki, davščine, javne takse, stroški za izplačilo mesečnih obrokov zakupa, kot tudi vsi ostali morebitni stroški, so v breme zakupnika ribolovnih pravic.

Piran 10. april 1918

Trst 12. april 1918

Nekaj ugotovitev v zvezi s pogodbo

Mnogo je že napisanega v zvezi s tradicionalnimi načini ribolova v piranski komuni, prav gotovo pa bi bilo potrebno še bolj skrbno analizirati pisne vire in boljše osvetliti vlogo ribolovnih rezervatov. Tudi ta prispevek bo dopolnil poznavanje o dogajanjih, povezanih z ribištvom in piransko komuno v obdobju neposredno po prvi svetovni vojni.

Pregled in analiza vsebine pričujoče pogodbe nam razkrivata kar precej podrobnosti, ki so pomembne in zanimive iz več zornih kotov. Njen pomen se zrcali na več področjih.

Širša družbena vloga ribolovnega rezervata je prepoznavna zaradi tedanje visoke pomembnosti oskrbe piranske komune z živili (ribami) in zato obravnavana s posebno pozornostjo.

Socialna vloga se opazi v celoletnem in večletnem procesu upravljanja in izkoriščanja ribolovnega rezervata. V te aktivnosti so bili direktno vpeti predvsem ribiči in prodajalci rib, posredno še vsaj trgovci, bančniki in ladjedelci. Vsi naštetih so od te dejavnosti imeli poslovno korist. Zaradi »zaposlovanja« prebivalstva, ki se je preživljalo z ribolovom, pa tudi socialni pomen, saj so z zaslužkom od ulova ustvarjali za preživetje nujne prihodke.

Finančni pomen se je kreпил z denarnimi prejemki od oddaje v zakup ribolovnih rezervatov in prihodki od davščin v zvezi s prodajo rib, ki so v blagajno piranske komune tako prispevali pomem-

ben delež. Finančni učinki v občinskem proračunu so bili v obliki stalnih mesečnih prilivov. S pogodbo je bil zagotovljen stalen denarni tok za celotno petletno obdobje.

Poslovno-ekonomski vidik je prepoznaven v natančno opisanih odnosih med poslovnima deležnikoma. Skrbno je opredeljena tudi delitev prihodkov, ustvarjenih z ulovom rib. Pogoji odkupa, distribucije in prodaje ulova so podrobno opisani. Pogodba opredeljuje obročno odplačevanje zakupne pravice skozi celotno pogodbeno obdobje. Plačilo nadomestila je zavarovano z bančnim pologom, nad katerim je imela Občina Piran razpolagalno pravico.

Pravne vidike zaznamo v določilih pogodbe, kjer se urejajo najemniško-lastniški odnosi, ter v določilih o pravicah in obveznostih pogodbenikov pri upravljanju z rezervatom.

Iz pogodbe izvemo tudi nekaj podatkov o običajih morskega ribištva v Piranskem ribolovnem rezervatu v letu 1918. Občina Piran je oddala v zakup ribolovni rezervat za petletno obdobje in izrecno prepovedala ribolov s tartano ali podobno, s čimer je omejila uporabo škodljivih ribolovnih sredstev. Zakupnika je zavezala k spoštovanju ribiške zakonodaje. Znotraj ribolovnega rezervata je določila časovno in druge omejitve izvajanja ribolova ter tako poskrbela za ribji zarod. Tudi meje ribolovnega rezervata so bile skrbno opisane, naveden je bil način izvajanja nadzora nad ribolovnim rezervatom ter pogoji prodaje ulovljene ribe. Skozi vsebino po-

Slika 4: Ulov cipļev leta 1966 na obali Piranskega Krasa »Carse« (zbirka: Sergio Perentin).

godbe tolmačimo še uveljavljene običaje in odnose, ki so veljali za ribarjenje v rezervatu pri tradicionalnem načinu lova. Svojestven način lova je omogočal ulov izjemno velikih količin cipljev.²⁵

Območje rezervata je omogočalo specializacijo, ki je vodila k dobremu poznavanju habitata, navad in obnašanja ribjih vrst znotraj tega območja, kar je velikega pomena za uspešno ribarjenje.

Zanimivo je tudi določilo iz 3. člena pogodbe, kjer Občina zavezuje pogodbenika v smislu zagotavljanja proste plovbe tudi neribiškimi plovilom brez omejitev tudi znotraj območja ribolovnega rezervata.

Občina Piran je »de facto« gospodarila z morskimi dobrimi tako, da je uveljavljala pravico do izvajanja gradbenih del ali izvedbo drugih konstrukcij za potrebe plovbe ali industrije znotraj mej ribolovnega rezervata. Nadalje je tudi natančno določala lokacije, kjer je bilo mogoče odlagati izkopano solinsko blato. Iz navedenega lahko zaključimo, da je bil cilj Občine, da s čim manj škodljivimi posledicami varuje morsko dno, ribji habitat ter plovne poti.

Primerjava nekaterih določil pogodbe iz leta 1918 z današnjim časom

V obdobju po letu 2000 ni bilo zabeleženih pomembnejših ulovov cipljev. Razloge seveda ne gre iskati le pri posameznih akterjih, temveč je vzrokov več. Pogosto se omenjajo klimatske spremembe, onesnaženja raznih oblik, manjše jate cipljev, velika količina ribolovnih sredstev na celotnem območju zgornjega Jadrana (območje od Pule do Trsta vzhodne in zahodne obale), močno povečan morski promet in s tem v zvezi pomanjkanje »tihih področij«, kjer se riba zadržuje, postavitve in širitev gojišč školjk in ribogojništva in še bi lahko naštevali.

Prav zaradi nastalih sprememb in novih dejavnikov, ki vplivajo neposredno ali posredno na habitat, delo, nadzor in izvedbo ulova v ribolovnem rezervatu, utegnejo primerjave nekaterih dejstev in pogodbenih določil koristiti pri sprejemanju bodočih usmeritev.

V 4. členu je navedeno, da se: »... izkopani material odlaga na dogovorjene lokacije« ... »ali v morje daleč od obale v globino, ki ni nižja od 15m« ... »ali vzdolž solinskih nasipov na lokaciji solin Fazan« ... »ali končno na južni strani zaliva vzdolž obale na lokaciji, imenovani »Punta Brusada«.

Ta člen je zanimiv še danes, saj potrjuje dejstvo, da je Občina Piran v letu 1918 upravljala z občinskim ribolovnim rezervatom v celoti in z morskimi dobrimi v »teritorialnih vodah Občine Piran«

ter sama odločala o tem, kje in koliko se lahko spreminja stanje brežin in morskega dna.

V 5. in 6. členu Občina opredeljuje, da: »pogodbenik ne bo smel predlagati izjem v primeru potrebe izgradnje pomolov ali drugih konstrukcij na obalnem območju znotraj ribolovnega rezervata za potrebe plovbe ali industrije« ... »... na dela, ki bi izboljšala kakovost rezervata, pogodbenik nima pravice do pritožbe«... »... širjenju solnih polj v morje se mora Občina upreti z vsemi mogočimi legalnimi sredstvi«.

Občina je v petem in šestem členu pogodbe uveljavljala pravico izvajanja gradbenih del za potrebe plovbe ali industrije znotraj mej ribolovnega rezervata. Obvezala se je varovati morske površine in preprečevati z vsemi pravnimi sredstvi širitev solnih polj. To je bilo pomembno v letu 1918 kot tudi v današnjih časih, čeravno so postopki za pridobitev soglasij za izvedbo posegov v morje in obalni pas danes drugačni. Kot pomembno ocenjujemo dejstvo, da je lastnik (Občina Piran) delovala kot upravljavec nad celoto – tako za kopenski kot morski del.

7. člen govori o tem, da »... zakupnik prevzema obveznost negovati ribolovni rezervat v soglasju in s privolitvijo Občine ...«

Zakupnik ribolovnih pravic je bil poleg ostalega zavezan tudi k vzdrževanju in izboljševanju stanja v ribolovnem rezervatu in tako prisiljen delovati v dobro rezervata. To je pomembno tudi v današnjih časih, vendar bi zakupnik ribolovnih pravic takšno zavezo danes težko izpolnil, saj se na obravnavanem območju prepleta mnogo interesov, ki so si večkrat nasprotujoči.

8. člen nalaga zakupniku, da mora »... oskrbovati z ulovljenimi ribami v celoletnem obdobju ... najprej ribji trg v Piranu ...« »... Občina bo določala količino ribe pri posameznih odkupih prosto ...« »... zakupnik je dolžan odkupljeno ribo predati Občini na piranskem pomolu ...« »... mora zakupnik pravočasno obvestiti Občino o ulovu ...«

Občina je nalagala zakupniku prioriteto oskrbo Pirana z ulovljenimi ribami, predpisovala pogoje distribucije in prodaje ulova kot tudi mesto iztovora ulova (določen je bil piranski pomol). Odrejala je način komuniciranja in obveščanja ob velikih in manjših ulovih. Občini je zagotavljala privilegirano položaj pri odkupu ribe in nadzoru ulova.

9. in 10. člen določata »... nadzor ribolovnega rezervata bodo izvajali zapriseženi čuvaji na strošek zakupnika ... ovadbe v zvezi s prekrški, oškodovanji ...« »... ima Občina le dolžnost nudenja potrebne pomoči zakupniku pri kompetentnih sodnih ustanovah ...«

Občina je prenesla nekatere pravice in dolžnosti v zvezi z nadzorom rezervata na zakupnika, obvezala se je pomagati pri pravnih zadevah v zvezi s kršitvami. Ureditev teh razmerij je bila pomembna za nadzor rezervata. Tako nekoč kot danes nekateri posamezniki ne spoštujejo zakonodaje, ki ureja ribolovni rezervat. Rezervat brez nadzornikov – ču-

²⁵ Kot tradicionalni način ulova cipljev je mišljen ulov z mrežo trato. Za te primere je znano kar nekaj ulovov cipljev v količini okoli osem vagonov (en vagon = 10 ton), ulovili pa so tudi več kot deset vagonov cipljev.

Slika 5: Ulov cipļev leta 1958 na obali Piranskega Krasa »Carse« (zbirka: Sergio Perentin).

vajev je »magnet« za krivolovce in zato ne more izpolniti pričakovanj najemodajalca in zakupnika. Prihaja do pomembnih motenj, ki vplivajo na izplen pri ulovu. Rešitev motnje ostaja nedorečena. Usklajeno delovanje ribiškega inšpektorja, pomorske policije in ribičev-čuvajev kot tudi sodnih organov in Luške kapitanije utegne pomembno vplivati na obvladovanje nadzora krivolova.

12. člen določa zakupno dobo: »... Ta pogodba se sklepa za obdobje pet let ... tiho podaljšanje pogodbe za naslednje petletno obdobje pod enakimi pogoji...«

Po naši oceni je tako nekoč kot danes za gospodarjenje z ribolovnim rezervatom zelo pomembna zakupna doba (trajanje). Občina Piran se je v letu 1918 odločila za petletno oddajo ribolovnih pravic. Ocenjujemo, da daljše zakupno obdobje zakupnika motivira k dolgoročnemu, danes bi temu lahko rekli kar trajnostnemu gospodarjenju, ki se obrestuje obema pogodbenikoma. Kratkoročni najemi imajo za posledico kratkoročne cilje. Gospodarjenje na kratek rok pa ima najpogosteje škodljive posledice.

Pogodba je stopila v veljavo 30. junija 1918 in preneha veljati 29. junija 1923. Datum začetka veljavnosti novega pogodbenega razmerja je zagotavljal, da je bilo mogoče pravočasno urediti vse formalnosti, ki so se nanašale na pogodbo in zakupniku omogočile potreben čas, da je v ribolovno sezono²⁶ vstopil pripravljen.

Zaključiti je mogoče, da je bila prav Občina najbolj zainteresirana za dolgoročno in uspešno upravljanje z občinskim premoženjem, od katerega

si je obetala polnjenje občinske blagajne. Delovala je kot dober gospodar, saj je premišljeno usklajevala vse aktivnosti, povezane z ribolovnim rezervatom.

Ocena gospodarjenja z ribolovnim rezervatom zadnjega desetletnega obdobja lahko prikaže, kako uspešen je bil prenos gospodarjenja z lokalnega na državni nivo. Seveda je potrebno pri analizi upoštevati vse subjektivne in objektivne okoliščine, ki so vplivale na uspešnost. Primerjave ni lahko izdelati, saj je težko zajeti vse dejavnike in objektivno ovrednotiti njihove vplive, a vendar gre analizo izvesti, sproti odpravljati pomanjkljivosti in jo dopolnjevati z manjkajočimi elementi. Ugotovitve analize lahko koristno služijo pri odločanju in sprejemanju bodočih odločitev.

Priloga k pogodbi

Prilogo k pogodbi predstavlja skica obalnega področja, naslovljena z »*Acque territoriali di Pirano*« v prevodu »Teritorialne vode Občine Piran«. Dokument je dimenzij 359 mm (širina) x 256 mm (višina) in v solidnem stanju. Zaradi vsebine je dokument izjemno pomemben, saj priča o zgodovini morskega ribištva piranske komune v letu 1918.

Skica je lično izdelana in zaradi boljšega situacijskega razumevanja obarvana delno modro/blederdeče na temno-rumeno/oranžni osnovi. Označuje pomembno podrobnost – jasno prikazuje delitev ribolovnega rezervata v dve območji, navedenih je tudi nekaj morskih toponimov območja ribolovnega rezervata.²⁷

²⁶ Ribolovna sezona se prične 1. novembra tekočega leta in se zaključí 30. aprila naslednje leto, traja torej 6 mesecev.

²⁷ Več o toponimih rezervata v Oblak, Piranska peškera.

Slika 7: Izsek iz fotografije, ki jo je posnel Lorenzo Novak konec 19. stoletja – v levem delu posnetka je vidno skladišče soli, imenovano »Magazzino di tavole« (brani Tomi Brezovec).

Slika 8: Rtič, imenovan »Punta Lastron«, leta 2008 (foto: Vinko Oblak).

Prikaz je pomemben, ker nesporno potrjuje, da so smeli poleg zakupnikov v obdobju 1918 do 1923 tudi drugi občani, ob upoštevanju omejitev, navedenih v drugem členu pogodbe, legalno izvajati ribolov v ribolovnem rezervatu.

Izris situacije jasno označuje celotno območje ribolovnega rezervata, označene so tudi zunanje meje »Teritorialnih vod Občine Piran leta 1918«.

Sklepna misel

Pogodbena določila so pomembna za razjasnitev vloge poslovnih partnerjev ter s tem v zvezi njune pravice in obveznosti. Pogodba pa pove seveda še mnogo več. Zanimiva bi bila primerjava vsebinskih določil te pogodbe s pogodbami, izdanimi po letu 2000. Ocenjujemo, da bi bilo koristno zabeležiti in analizirati spremenjene dejavnike in okoliščine. Izsledke bi lahko koristno uporabili.

Slika 9: Ulov cipljev leta 1964 na obali Piranskega Krasa »Carse« (hrani družina Požar).

Ne gre prezreti dejstva, da so ulovi v zadnjih deset letih silno skromni in da le težko uvidimo kontinuiteto – upravičeno trdimo, več kot tisočletne tradicije. Pri slednjem imata odločujoč vpliv na gospodarjenje z rezervatom na eni strani Občina Piran (prej) – Država (sedaj), na drugi pa ribiči. Oba pogodbenika morata izkazati strokovno poznavanje tematike, delovati v širšem družbenem interesu, skrbno upravljati z naravnim resursom in se obnašati kot dober gospodar.

Dober ribič mora zato, da bo uspešen pri svojem delu, obvladati temeljna znanja. Vsi odgovorni, tako ribiči kot predstavniki države bi se morali zavedati, da bolj temeljito, ko je poznavanje okolja, v katerem se ribe gibljejo in bolj ko ribič pozna posamezne ribje vrste, obilnejši je lahko njegov ulov. Še pomembnejše je dejstvo, da tako lahko suvereno obvladuje ribolovno območje in v njem zavestno deluje po načelih trajnostnega izkoriščanja ribjega fonda. Tak pristop je temelj za dolgoletno in uspešno sobivanje z naravnimi viri brez škode zaradi prelova, ki ga povzroči pretirano izkoriščanja ribjega fonda.

Ob pregledovanju arhivskega gradiva Pokrajinskega arhiva v Kopru Enote v Piranu sem naletel na pogodbo, ki je datirana 7. novembra 1919 za obdobje od 30. oktobra 1919 do 29. junija 1923. Iz tega izhaja, da je v tem prispevku obravnavana pogodba trajala le eno ribolovno sezono. Pogodba, datirana na dan 7. november 1919, bo predmet bodočih raziskav, saj utegne razkriti dogajanja v zvezi s piranskim ribolovnim rezervatom v letih, ki so sledila.²⁸

²⁸ Zahvaljujem se vsem, ki so mi pomagali s koristnimi informacijami pri zbiranju podatkov in fotografskega materiala g. Sergio Perentin, g. Radovan Čok, g. Jaka Jeraša in g. Gregor Požar. Še posebej se zahvaljujem g. Mariu Rožacu in g. Albertu Pucerju iz PAK Enota Piran, ki sta me z razumevanjem oskrbela s podatki. Mag. Nadji Terčon iz Pomorskega Muzeja SM Piran hvala za dragocen čas, ki si ga je vzela za pregled in koristne nasvete pri oblikovanju vsebine prispevka. Hvala tudi mojim domačim za potrpljenje.

VIRI IN LITERATURA

ARHIVSKI VIRI

PAK – Pokrajinski arhiv Koper, Enota v Piranu
fond Občine Piran 1923, škatla 69.

LITERATURA

- Basioli, Josip: *Ribarstvo na Jadranu*. Zagreb: Znanje, 1984.
- Lago, Luciano: *Imago Adriae: la patria del Friuli, l'Istria e la Dalmazia nella cartografia antica*. Trieste: La Mongolfiera, 1998.
- Mihelič, Darja: *Neagrarno gospodarstvo Pirana od 1280 do 1340*. Ljubljana: SAZU, 1985.
- Oblak, Vinko: Piranska Peškera in toponimi piranskih ribičev 1949 do 1980. *Studia Iustinopolitana* 2, 2009, št. 1, 2. del, str. 581–603.
- Pahor, Miroslav: *Socialni boji v občini Piran od XV. do XVIII. stoletja*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1972.
- Rožac, Mario, in Alberto Pucer: *Piranske pergamentne listine* I. del, Predbeneško obdobje 1173–1283, 1. zvezek 1173–1212. Koper: Pokrajinski arhiv, 2010.

R I A S S U N T O

La peschiera comunale del Comune di Pirano nel contratto di appalto dal 1918

Questo articolo contiene la traduzione del Contratto di appalto della peschiera comunale per il periodo dal 30 giugno 1918 al 29 giugno 1923 in lingua slovena. La traduzione del contratto è stata complessa, in quanto tratta le questioni e la terminologia specifica dialettale del settore della pesca, con l'accento sui pescatori piranesi. È certo che senza le competenze di base – cioè la conoscenza delle attività legate alla pesca locali e dei suoi usi specifici, la conoscenza dei toponimi marinari della peschiera in uso tra i pescatori piranesi e la modesta conoscenza del dialetto piranese, sarebbe stato molto più difficile tradurre il contratto. La traduzione del contratto può risultare utile per una migliore comprensione della pesca in mare lungo la nostra costa. Interessanti e utili potrebbero essere anche le conclusioni e le considerazioni avanzate dell'autore.

L'allegato del contratto consiste in un schizzo dal titolo »Acque territoriali di Pirano«, dove è segnato anche il confine della peschiera Comunale nell'anno 1918, diviso in due zone di pesca. Questo disegno ci rivela delle informazioni meno note, cioè che nell'anno 1918 nella peschiera esistevano due »zone di sicurezza« nelle quali si poteva esercitare la pesca con la »togna« e la »puscia«. La pesca era permessa e poteva essere praticata solo dai residenti nel Comune di Pirano, ma secondo certi termini e condizioni prescritte.